

Advies gedragsnaleving Covid19-maatregelen

Aan: Veiligheidsregio's en lokaal bestuur

Van: LOT-C, 24 april 2020

Betreffende: Naleving Covid19-maatregelen door jongeren

Uit de nalevingsmonitor van het LOT-C komt het beeld op dat de naleving van de Covid19-richtlijnen doorgaans goed verloopt. Men maakt zich met name zorgen over de naleving onder jongeren, deze doelgroep lijkt het (over het algemeen) moeilijker te vinden zich aan de richtlijnen te houden. Deze adviesnotitie geeft denkrichtingen en handelingsperspectief voor veiligheidsregio's en lokaal bestuur hoe hiermee om te gaan.

De notitie is opgesteld door het LOT-C in nauwe samenwerking met het RIVM. Tevens hebben twee uitvragen plaatsgevonden: uitvraag naar best practices via LCMS + uitvraag binnen het expertnetwerk van Sectie Samenleving en Veerkracht.

De notitie zal de komende periode worden aangevuld met best practices van veiligheidsregio's en andere crisispartners voor gedragsnaleving en beschikbaar gesteld op LCMS.

Waar hebben we het over?

Voor veiligheidsregio's/gemeenten is het belangrijk om eerst het probleem vast te stellen: over welke specifieke (notoire) groepen, locaties, tijdstippen hebben we het?

- Misschien vallen jongeren gewoon meer op en zijn ze meer zichtbaar. Het kan ook zo zijn dat de manier van monitoren een vertekening richting jongeren laat zien. Waak derhalve voor aannames!
  - Zoek uit om welke groepen jongeren het gaat. Veel jongeren doen het goed. Er zijn echter subgroepen die zich er niet aan houden. 'De' jongere bestaat niet.
  - Waak voor stigmatisering van jongeren: voor iedereen, jong én oud, is naleving van de huidige richtlijnen een uitdaging.
  - Zoek de samenwerking op met de jeugd en partijen zoals de politie: we hebben allemaal belang om – in verbinding met elkaar - oplossingen te vinden voor het blijven opvolgen van de Covid19-richtlijnen, nu en op lange termijn!
-

Voor toezichthouders: 'goed gedrag, doet goed volgen'

- Politie en gemeentelijke toezichthouders moeten wettelijk gezien handhaven. Daardoor bestaat de kans dat zij in een negatief daglicht komen te staan ('boemannen'). Zij vervullen echter een waardevolle functie en dragen bij aan de naleving van richtlijnen en regels.
- Toezichthouders vervullen zelf een belangrijke voorbeeldfunctie. Zij zullen het goede voorbeeld moeten geven, want 'goed voorbeeld, doet volgen'. Dus:
  - Houd als toezichthouder ook zelf minimaal 1,5 meter afstand.
  - Zorg voor hygiënemaatregelen.

- Zoek als toezichhouder (in samenwerking met bijvoorbeeld jongerenwerkers) respectvol het gesprek met jongeren op.
  - Informeer wat Corona voor hen betekent. Hoe kijken zij er tegenaan? Hoe schatten zij persoonlijk risico's voor henzelf en familie en vrienden in? Wat hebben zij nodig om richtlijnen op te kunnen volgen?
  - Toon begrip voor hun positie en situatie (verschrikkelijk irritant dat door Corona veel niet mogelijk is, zoals met z'n allen chillen in het park).
  - Probeer jongeren te enthousiasmeren om rekening te houden met de richtlijnen.
- Bekrachtig en stimuleer zoveel mogelijk. Denk aan: jongeren die de richtlijnen netjes opvolgen, 'houd dat vol!'. Deel goede voorbeelden van social distancing via social media.

Tips en aandachtspunten bevorderen gedragsnaleving

Vanuit de veerkracht-gedachte is het belangrijk het volgende mee te nemen in de aanpak:

1. Richt je op datgene dat wel kan: denk in mogelijkheden (en niet eenzijdig in termen van sanctioneren). Richt je op positief gedrag zoals aantrekkelijk alternatief gedrag.
2. Doe het samen met de jeugd.
3. Denk als veiligheidsregio/gemeente 'out of the box' en ga (ongebruikelijke) allianties aan. De veiligheidsregio, gemeente en politie zijn belangrijke spelers, maar welke actoren kunnen nog meer relevant zijn?
  - a. Welke andere organisaties en netwerken kunnen bijdragen aan regelnaleving?
  - b. Wie zijn onder jongeren rolmodellen en morele gezagsdragers? Denk aan sportverenigingen, culturele en religieuze organisaties, buurtverenigingen.
4. Maak hierbij gebruik van spontane initiatieven uit de samenleving. Zijn er bijvoorbeeld initiatieven die jongeren een zinvolle (digitale) daginvulling kunnen geven?
5. Faciliteer het gewenste gedrag door middel van *nudging*: ga na of er in de fysieke omgeving zelf mogelijkheden gecreëerd kunnen worden waardoor ze het gedrag makkelijker kunnen volhouden (1.5 meter bankjes of getekende vakken).

Met bovenstaande in acht nemend, zien wij de volgende concrete oplossingsrichtingen:

- **Communicatie:** eerst communiceren, bij (herhaalde) zichtbare overtreding sanctioneren. Maak gebruik van de volgende tips om met de jongeren te communiceren ([10 tips](#)).
- **Niet eenzijdig op doelgroep jeugd focussen (risico op stigmatisering).** Dit vraagstuk speelt mogelijk breder.
- **Sluit aan bij de risicoperceptie en leefwereld van de doelgroep** en richt je daarbij op uitlaatkleppen (bijvoorbeeld sport). Maak situatie concreet en persoonlijk en laat de gevolgen zien.
- **Positieve sociale norm via influencers:** jongeren laten zich eerder beïnvloeden door *peers*. Het is belangrijk influencers te betrekken bij de oplossingen. Zet hierbij in op een positieve sociale norm door hen vlogs te laten opnemen waarin ze het gewenste gedrag promoten.
- **Morele gezagsdragers** (sportvereniging, religieuze organisatie): sluit zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van de doelgroep, en communiceer o.a. via morele gezagsdragers zoals jeugdwerkers, buurtsportcoaches.
- **Daag jongeren uit** om met creatieve oplossingen te komen zoals een feestje organiseren en toch aan de regels te houden.

- **Coproductie met doelgroep:** Het is belangrijk om je doelgroep tevens probleemeigenaar te maken. Laat hen eigen argumenten verzinnen voor het naleven van de richtlijnen en ga samen aan de slag met oplossingen!

Lees ook (!): 10 tips voor campagnes gericht op jongeren om de coronacrisis te beteugelen.

Beïnvloeding van gedrag (achtergrond)

Nieuw gedrag kost meer energie (zeker in een puberbrein), soms valt men onbewust terug in oud gedragspatronen. Voor jongeren zijn de 'kosten' van thuis blijven hoger, terwijl ze een kleiner risico ervaren. Daarnaast zijn jongeren afhankelijker van *peers*. Het is belangrijk om hier begrip voor te hebben. Richt de interventies op emotie (beïnvloeding risicoperceptie), *peers*, en op het faciliteren van gedragsverandering.

Er zijn verschillende hoofdfactoren van invloed op gedrag:

- **Motivatie** (men moet weten wat de bedoeling is en er achter staan)
- **Capaciteit** (men moet talenten, kennis en kunde hebben om het te doen)
- **Gelegenheid** (de omstandigheden en condities moeten het toelaten)

Deze factoren zijn te beïnvloeden op een belemmerende en bevorderende manier. Het is zaak om zo veel mogelijk bevorderende interventies op de drie factoren te zetten. Hierbij is het belangrijk om informatie over de doelgroep te weten te hebben (in dit geval jongeren).

Voorbeelden van beïnvloeding factoren:

- **Motivatie** --> Is bij jongeren voldoende duidelijk waarom zij zich aan de richtlijnen moeten houden? Kan wellicht een oproep van influencer of moreel gezagsdragend persoon bijdragen aan de motivatie? Of helpt het om een co-productie aan te gaan, en jongeren probleemeigenaar te maken?
- **Capaciteit** --> Hebben de jongeren voldoende mogelijkheden en skills om zich op andere manieren bezig te houden? Help hen met alternatieven (al dan niet digitaal) - slimmer chillen is corona killen?
- **Gelegenheid** --> Heb aandacht voor jongeren die niet de gelegenheid hebben zich aan de richtlijnen te houden (bijvoorbeeld jongeren die dak/thuisloos zijn of slechte thuissituatie hebben). Denk met hen mee over oplossingen of creëer gelegenheden om juist wel aan het gewenste gedrag te houden.